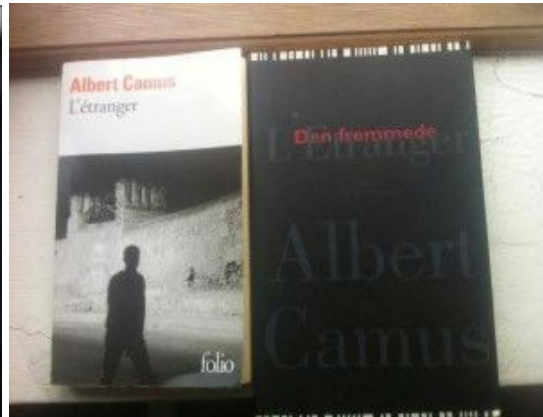

SØNDAGSCITATET - Albert Camus, *Den fremmede* (1942)

Af Bjørn Fred Jensen

Camus skriver fantastisk. Han forstår at udtrykke en kompleks filosofisk problemstilling på en elegant og simpel måde. Her er et centralt citat på dansk og fransk, efterfulgt af min analyse.

“Så blev mødet hævet. Da jeg kom ud af retsbygningen for at gå op i bilen, genkendte jeg et kort øjeblik sommeraftens lugt og farve. I mørket i mit rullende fængsel hørte jeg igen, en efter en, ligesom dukkende op af min dybe træthed, de kendte lyde fra en by, jeg holdt af, og et bestemt tidspunkt, hvor det hændte, at jeg følte mig tilfreds. Avissælgernes råb i den allerede klare luft, de sidste fugle på torvet, sandwichsælgernes råb, sporvognshjulenes hvinen i kurverne højt oppe i byen og de fjerne lyde på himlen, inden mørket sænker sig over havnen, alt det dannede igen for mig en vej, jeg kunne følge i blinde, og som jeg kendte, længe før jeg kom i fængsel. Ja, det var det tidspunkt, hvor jeg for meget længe siden følte mig tilfreds. Det, der ventede på mig dengang, var altid en let og drømmeløs søvn. Og alligevel var noget forandret, for sammen med forventningen om den næste dag var det min celle, jeg genfandt. Som om de kendte veje, der stod tegnet på sommerhimlene, lige så vel kunne føre til fængslerne som til de uskyldiges søvn”

(Albert Camus, *Den fremmede*, 1942, s. 114, På dansk ved Hans Peter Lund, Gyldendal 2002)

På fransk:

“L’audience a été levée. En sortant du palais de justice pour monter dans la voiture, j’ai reconnu un court instant l’odeur et la couleur du soir d’été. Dans l’obscurité de ma prison roulante, j’ai retrouvé un à un, comme du fond de ma fatigue, tous les bruits familiers d’une ville que j’aimais et d’une certaine heure où il m’arrivait de me sentir content. Le cri des

vendeurs de journaux dans l'air déjà détendu, les dernières oiseaux dans le square, l'appel des marchands de sandwiches, la plainte des tramways dans les hauts tournants de la ville et cette rumeur du ciel avant que la nuit bascule sur le port, tout cela recomposait pour moi un itinéraire d'aveugle, que je connaissais bien avant d'entrer en prison. Oui, c'était l'heure où, il y avait bien longtemps, je me sentais content. Ce qui m'attendait alors, c'était toujours un sommeil léger et sans rêves. Et pourtant quelque chose était changé puisque, avec l'attente du lendemain, c'est ma cellule que j'ai retrouvée. Comme si les chemins familiers tracés dans les ciels d'été pouvaient mener aussi bien aux prisons qu'aux sommeils innocents"

Analyse

Hovedpersonen Meursault er på vej fra retslokalet ind i sin fangevogn, der skal transportere ham tilbage til fængslet, og som han bliver ført fra det ene ufrivillige opholdssted mod det andet, så mærker han et kort øjeblik den frihed, han før tog for givet; livet i hans gamle by med alle dens lyde og farver. Og i et kort øjeblik danner disse indtryk igen en "vej", som han kan følge "i blinde". Men nu fører denne så genkendelige sammensætning af indtryk ikke til hans egen frie, lette søvn, men mod fængslet. Vi ser, at Meursault beskriver omgivelserne med stor indlevelse og ærlighed, som de iøvrigt er blevet gennem hele bogen. Verden udspiller sig med samme selvfølgelighed som den altid har gjort, dog kan han nøgtern konstatere, at hans situation er total forandret. Men på trods af dette dømmes han ikke, han skyder ikke skylden på nogen eller forbander skæbnen eller Gud. Han forholder sig konkret til, hvad han sanser og føler: de kendte lyde og hans minde om, at her hørte han engang til og følte sig 'tilfreds'. Gennem hele bogen, har han truffet, på papiret, ret dumme valg, der gør at hans frihed er forsvundet, men han er ikke selv klar over det, eller prøver at forstå hvorfor han er endt hvor han er. Han konstaterer det blot. Han er ikke spundet ind i den tankerække, som de fleste af os er, hvor man hele tiden prøver at forudsige og udregne, hvad der bedst kan betale sig for én. Tilgængæld er hans sanser aldeles veludviklet; lyd, smag, farver, temperatur, stemninger bliver hele tiden beskrevet med den mest elegante og følsomme selvfølgelighed gennem hele bogen.

Camus-kenderen Jørn Boisen skriver i sin biografi om Camus (*Albert Camus en introduktion*, 2005), at man føler en *sympati* for Meursault. Det synes jeg er en god pointe, og jeg tror han har ret i, at de fleste læsere føler sig på Meursaults side, selv om han ud fra vores samfunds normer og love handler forkasteligt? Muligvis hænger det sammen med, at han har ikke travlt med at retfærdiggøre alle hans handlinger - og dermed indirekte fortæller os læsere,

hvad der er rigtigt og forkert. Derimod forbliver han tro mod sig selv og det han sanser. Hvor absurd det end forekommer.

Afslutningsvis skal Camus' skrivestil også nævnes. Denne kunne man snildt hæfte en masse adjektiver på. En detalje er dog, at han altid forstår at give kapitlerne en dramatisk afslutning, der lader en nøgtern konstatering hænge og svirre tankevækkende i luften, som han gør det i dette citat: "Som om de kendte veje, der stod tegnet på sommerhimlene, lige så vel kunne føre til fængslerne som til de uskyldiges søvn" - - -